

מזיכרונותיו של תומס גבע על מקרה פגישתו עם אימו במחנה אושוויץ

יום אחד בא לפגוש אותי פולני גבוה, ידידותי, המבקר הראשון שבא לבקר אצלי מאז ימי ההסגר. "אני יודע שזקן הבלוק שלך לא אוהב שיהיו כאן זרים, אבל הייתי מוכרח להיפגש אתך באופן אישי", אמר בגרמנית רצוצה. הביטחון העצמי שלו הרשים אותי עוד לפני שנודעה לי מטרת שליחותו, וניגשנו לפינה שקטה. הוא הראה לי פיסת נייר קטנה, מקופלת בזהירות: "זה בשבילך. תן לי תשובה עד מחר כשאחזור באותה השעה. אני ממהר לצאת מכאן. שלום, ובהצלחה!"

פתחתי קפל אחר קפל, ונגלה לפני גיליון מוכתם הנושא מסר כתוב בעיפרון. הבטתי במלות החתימה. נאמר בהן, "אמא שלך".

רגשות עזים הציפו אותי. החדשות על מזלי הטוב התפשטו במהירות ועד מהרה הוקפתי בעשרות חברים לחדר, רוצים לשמוע פרטים – אבל מעל לכל רצו לראות את המילה "אמא". לשמחה היתה סיבה כפולה: מישהו מצא את אמא, הבריה היקרה ביותר לכולנו; ואיזה ידיד אציל נפש סיכן את חייו כדי להבריא פנימה מסר ממחנה הנשים של בירקנאו.

בשבוע הבא, נאמר בהודעה, יעברו דרך המחנה שלנו כמה נשים, וביניהן אמא. כמעט כל חברי לחדר שלא יצאו לעבודה היו להוטים לבוא אתי לקבל את פניה. יותר מן ה"אמא", היתה זו ה"אישה" שריתקה אותם. זה זמן רב יצאה נפשם לצפות בנשים; אבל – אכזבה נוראה – זקן הבלוק, שחשש מבעיות מצד שומרי ה"ס", החליט שרק זקן החדר ואני ניפגש אתה.

כעבור שבוע של המתנה קצרת רוח צעדנו אם כן שנינו, סלינו תחת זרועותינו לצורך הבאת מנות המזון כביכול, במורד הרחוב הראשי והשומם של שעות הבוקר.

את טור הנשים בשמלות מפוספסות, עם מטפחות ראש שצבען אפור חום חדגוני, הובילו נשות ס"ס חמושות. ציפינו לראות נשים זוהרות, אבל בסופו של דבר הופיעו אסירות אומללות כמונו, ותיקות מחנה. סבלן ניכר היטב בדמותן.

בקושי הכרתי את אמא. היא היתה עדיין בשנות ה-30 לחייה, אבל נראתה מחוספסת כמו בנות לווייתה. נשקתי לה. מבלי לעצור, הביעה את תקוותה שעבודתי אינה קשה. אחר כך היא רצתה לתת לי קצת לחם. בעודי מסרב, באה השומרת לגרש אותי.

המפגש שלנו נמשך בקושי 15 שניות...

מנת חלקן של הנשים, כך התברר לי מידידי השליח, לא היתה קלה. הן עבדו כפועלות בבתי חרושת ובמחסנים, פועלות שחורות, חקלאיות ותופרות, ויום העבודה שלהן היה כמו שלנו, בן 11 שעות. רק לצעירות והמושכות שביניהן – מסיבות שלא היו קיימות אצל אסירים גברים – הותר לעבוד בתפקידים משרדיים.

לפגישה עם אמא היתה השפעה עצומה עלי. החלטתי הנחושה לשרוד למרות כל הסכנות, זכתה עתה לעידוד משולש: במחנה השכן היתה אמא, ממתינה למכתבים שירגיעו את חששותיה. מעבר לים היה אבא, לוחם עם בעלות-הברית. ושם, בעולם הרחב, המתין העתיד ואותת לנו הנערים להפוך לגברים.

מקור: תומס גבע, נעורים בכבלים. ילד ניצל מן השואה, יד ושם, ירושלים 2003, עמ' 82-81.